

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

קו.

עין משפט נר מצוה

בב א ב מיי פכ"ח מהל'
מקילה הלכה כי סמנ
עשין פכ"ט ח"מ סימן
רמ עסקין טו:

רבינו גרשום

פ"ח בסמינו ובמצריו של
שרה הראה לו המוכר
ללוקח דאמר ליה בית כור
עפר בסמינו ובמצריו אני
מוכר לך הואל דהראה
לו סימניו ומצרו גמר
וקנה אפי' פחות שותת
כל השרה הגיעו. משום
דסימניו ומצרו קא מקני
ליה כעין שהוה ועד שותת
פחות ינכה לו מן הדמים.
כלומר אם פחות לו יותר
משותת כגון שליש אורביעי
או חומש עד שותת מן
השרה ינכה לו מן הדמים
כגוד הפחות: רב הונא ורב
חזדא פלגי' (א) אדמי' דקתני
עוד שותת ינכה רב הונא
אפי' שותת כפחות משותת.
דכי היכי דיתור פחותות
כגון שמינית שביעית הגיעו
הכי גמי פחות שותת עצמו
גמירא רבא ינכה לו דהכי
קאמר רבנן פחות שתי
הגיעו אבל אי פחות שליש
או רובע או חומש או עד
שותת מן השרה ינכה אבל
שותת דמיעט הוא הגיעו
משום דעדי שותת ינכה ולא
השותת בכלל (דעדי השותת
אמר' ולא עד בכלל). ורב
יהודה אמר שותת עצמה
כיתור משותת דמי. דכי
היכי דיתור משותת ינכה
דאי פחות לו שלישית
ורביעית וחמישית דינכה
לו ה"ג שותת עצמה ינכה
לו דהכי קתני רבנן פחות
שותת כגון שביעית או
שמינית הגיעו: עד שותת
ושותת בכלל. הרי הוא
כפחות חומש או רובע
היכי דיתור פחות שותת
או הותיר שותת. להכי
דמכר לו קרקע. הרי הוא
כשום הדיינין. דאי שיימו
דיינין (מטות) קרקעין של
יתומין וטעו שותת בטל
מקח: והא שום הדיינין.
להכי דטעה שותת דמי
כמאן דטעי' יותר משותת
וקשיא לרב הונא דאמר
שותת כפחות משותת דמי
הגיעו ולא השותת בכלל
ינכה והכא קתני שותת
כיתור משותת דמי ודכי
היכי דיתור משותת בטל
מקח ה"ג שותת עצמה דע
ועד בכלל הוא: אמר לך
רב הונא ולטעמיך. הא
מחברצתא היא משבשאת
היא דקתני הגיעו דאי כיתור
משותת דמי ינכה מיבעי ליה
למיורא ואמאי קאמר הגיעו:
אלא הכי קתני לה בסמינו
ובמצריו הרי זה כשום
הדיינין ולא כשום הדיינין
מכש. כשום הדיינין לשותת
ממש ולא היכי ליה ד' קבין
ומחצה לומר ולו גבי מקח
ומכפר בשום הדיינין (והוא)
דאילו בשום הדיינין שותת
בטל מקח ואילו הכא הגיעו
דעדי שותת ושתי' עצמה

(א) נראה דל"ג פלגי' בפירושא
דקתני עד שותת.

ללא מהדר הדך ציה אלל פרושי קא מפרש וה"ק ליה צ"צ והוצים לשנה
ומשום דשכירות אינה משתלמת אלל לנכסף הוה"ק להנחות שהיה לו
ליקח לנכסף כל חמש דינר מאותו י"צ והוצים שהוא חייב לשנה א' וכן יש
לפרש בהשאל (ב"מ קג): ואינטיך כל תלת מיילי דרב דההוא דאימטירא
אית לנימיר ללא הוי מטעם תפוס

לשון אחרון אלל משום דפרושי קא
מפרש כפירוש רש"י ומההיא דהמשכיר
נמי לא שמעינן דתפוס לשון אחרון
דאיכא לנימיר פרושי קא מפרש כפי'
הקונטרס או משום דסבר כרז נחמן
דקרקע בחזקת צעליה קיימא הלכך
אינטיך היהא דכור צעליה סאה
צסלע דראשון ראשון קנה ואי מההיא
הוא אמנא משום דתפוס אפי' אפיך
מיפך כמו לשמאל להכי אינטיך
כולהו ולא ידע ר"י דמנא לן א"כ דסבר
רב דתפוס לשון אחרון אלל נראה
משום דהך דיחוי לאו עיקר טעם
ניניה ואינטיכו נמי שששה מיילי
דשמאלל דמההיא דלוקי שמאלל צבא
צמנאע החדש הוא אמנא כדדיה לעיל
ר' אלל דפרושי קא מפרש ולהולס
צעלמא תפוס לשון אחרון וההיא
דראשון ראשון קנה היה אמנא
משום דתפוס לשון אחרון הוא כמו

לרב להכי אינטיך לאשמעינן אלל חכמים אומרים הלך אחר פחות
צעלמא וההיא דצבא צמנאע החדש אינטיך לאשמעינן דזו ולא
סבירא ליה ולפרש המשנה וההיא דראשון ראשון קנה דאינטיך
לאשמעינן דתפיסה שלו תפיסה היא דמההיא דהמשכיר לא שמעינן
תפיסה דאיכא לנימיר משום דלודי ליה: **ה"ב** רבנן פחות משותת
הגיעו עד שותת ינכה. אלל ספריס דגרסי פחות (א) משותת הגיעו
יפרש רב יהודה פחות עד שותת ולא שותת בכלל אע"ג דלא קתני עד
וכענין זה יש צהצבא כמה תהא הסלע חסר' ולא יתא צה אונאה ובעי
לנימיר עד כמה ולגירסא זו קשה דקאמר בגמרא ורב הונא ה"ק פחות
משותת שותת עצמו הגיעו הא להדיא אמר' מתני' כותיה ואי' צשלנא
רב יהודה דלמיר שותת כיתר משותת ינכה הא דלא תנן שותת ינכה
משום דה"ל דיתר משותת מקחו צטל אלל לרב הונא דלמיר שותת
כפחות משותת ליתני שותת הגיעו וכ"ש פחות וי"ל דנקט הכי ליתן טעם
לרב דצבא פחות הוא כפחות משותת ואמר ממילא דשותת כפחות
משותת והשתא דלמיתן להכי לרב יהודה לנינו לטניי סיפא כהאי
גוונא: **ה"ג** ולטעמיך הא הגיעו קתני אלא בשום הדיינין ולא
בשום הדיינין בו'. והכי פירושו אמר לך רב הונא דמקשיט לי
מקשיטני מדקמי הגיעו דמשמע דשותת כפחות משותת אלל הא
דקמי כשום הדיינין לאו משום דליהוי כיתר על שותת אלל כשום
הדיינין לשותת דכמו ששיעורו התם כמו כן שיעורו כאן³ לאפוקי
אלל שיעור צרובע לסאה כמו צהן חסר הן יתר ורב יהודה
דלוחיב מינה לרב הונא משמע ליה דהכי קתני פחות עד שותת:
או הותיר עד שותת הרי הוא כשום הדיינין והגיעו דהא כשום
הדיינין נמי עד שותת הגיעו אלל שותת ויתר על שותת לא הגיעו:

שמואל
ולעולם שותת כיתר משותת ויחזיר והאי דקא מדמי ליה לשום
הדיינין ה"מ בשמות כי היכי דששום הדיינין לא הוי מחילה ה"ג לא הוי מחילה
ולא כשום הדיינין דצבאש הדיינין הוי השמות ציטול מקח
דקמי התם נכדן צטל ואילו הכא הגיעו כלומר אין המקח צטל אלל מקחו קיים
ויחזיר כדתנן צמתני' עד שותת ינכה ואתא לאשמעינן
אע"ג דמנו להדיא דצמתייהו שותת כיתר משותת אפי'ה התם ציטול מקח
ואילו הכא המקח קיים והתם היינו טעמא דכיון דטעו
צ"ד חוזרין מכל מה שעשו אלל הכא דצמתייהו שותת כיתר משותת ואתא
וכן עיקר דליכא הכא מיוצתא לא לרב הונא ולא לרב יהודה. ואמר לך רב
צספריס אלל כשום הדיינין הלכך ליכא לפרושי דמקנא דמאן דלמיר ולטעמיך
הוא כו'. יש לשונות אחרים ואין צהן ממש זה שלי הוא
ועיקר. (והשתא לא איפשט לן אי כרב הונא אי כרב יהודה) ויש מפרשים
אמר לך רב הונא ולטעמיך הא מתרצתא היא מצבשתא היא
דקמי הגיעו דאי שותת כיתר משותת דמי ינכה איצעי ליה לנימיר
ואמאי קתני הגיעו אלל הכי קתני לה צסמינו וצמתייהו הרי זה כשום
הדיינין לשותת דלא היצין ליה ז' ומחצה לכור ולא כשום הדיינין
הוא דלילו כשום הדיינין שותת צטל מקח ואילו הכא הגיעו
דעדי שותת ועד שותת עצמה ליה. הוא מוכר לרב פפא הך קרקע
דמוצנא לך הויא עשרים גריו מישחא עשרים סאין מדתה וכגון
דלמיר ליה צסמינו וצמתייהו ולא הוי אלה חמיתך דהיינו פחות
רביע: אמר ליה. אפי' לרב פפא סבירא דקבילת: הני מיילי. מתניתין
היכא דלא קים ליה ללוקח צמדת אלל מר קים ליה צגויה מכיר
אתה שדה זו וידע הייך פפא שאין צו אלל חמשה עשר וכיון
דליעת מחלמ ויהי הלכתא והא

מתני' צסמינו וצמתייהו. האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר
לך צמוך הסימנין והמלרים הללו שאמה רואה הכל קח לך: (א) פחות
משותת הגיעו. דהיינו טפי מרובע לסאה כפלי כפלים דשותת
היינו קצ לסאה וה"ט טעמא דלא דמי להן חסר הן יתר דהתם הוי שיעוריה
צרובע לסאה אלל הכא צעי טפי דהא

כיון דלמיר בית כור עפר אני מוכר לך
כהן חסר הן יתר דמי דלאוקימנן
לעיל (א) והשתא דלמיר בית כור צסמינו
וצמתייהו אני מוכר לך מטפינן
שיעורא ואמרי' אפילו פחות
משותת הגיעו דכיון דהראה לו
המלרים כמאן דוצין ליה שדה זו
גדול אלל דלהכי מאי דלמיר בית כור
שהיא קרוב לציט כור שאינו חסר
יותר משותת וכן דלא ליהוי מותר
יתר על שותת: הכי גרסי' צסדר
המשנה (א) פחות משותת הגיעו עד
שותת ינכה. ובגמ' פלגי' אמוראי
בשותת עצמה אי הוי כפחות משותת
והגיעו וה"ק פחות מן הצית כור
שותת וכ"ש פחות משותת הגיעו אלל
יותר משותת ולמטה עד שותת ולא
שותת צכלל ינכה זה דלמא שותת
כיתר משותת וה"ק פחות משותת

הגיעו כלומר אם יש אונאה ציניהן פחות משותת כגון שהותיר או חסר
פחות משותת הגיעו אלל יותר משותת עד שותת צכלל ינכה:
יענה. מן הדמים ואם הותיר יחזיר לו קרקע. והאי שותת לאו משום דין
אונאה דאין אונאה אלל למטלטלי אלל צמקרקעי אין אונאה שאם מכר
לו שדה פרוטה צמנה או שדה מנה צפרוטה הגיעו אלל שיעורא דרבנן
היא דהכי מחיל אינש היכא דלמיר צסמינו וצמתייהו טפי לא מחיל:
גמ' שותת. הגיעו כפחות משותת היכא דלא' צסמינו וצמתייהו (א)
וה"ק פחות משותת ושותת הגיעו דהאי דקתני פחות משותת הגיעו
היינו פחות מן הצית כור שותת וכ"ש פחות משותת הגיעו. וממתני'
דקתני עד שותת ינכה משמע ליה לרב הונא עד ולא עד בכלל ולרב
יהודה עד ועד צכלל: **מייסדי**. לרב הונא: הכי גרסינן דתוספתא (פ"ו ה"ח)
צסמינו וצמתייהו פחות שותת או הותיר שותת כשום הדיינין הגיעו.
צמחצות צפרק אלמנה ניזונת (דף ט"ט): תנן שום הדיינין שפחות שותת
או הותירו שותת מוכר צטל. שום הדיינין צ"ד שירדו לשום נכסי
יתומים למכרן למזון האשה והצנות: והא שום הדיינין. דטעות שותת
דידהו הוי ציטול מקח כיתר משותת כדתנן צפרק אלמנה ניזונת
דפרשישית וכיון דמדמי שותת דמכירת בית כור דמתני' כשום הדיינין
אלמא כיתר משותת הוא ויחזיר וקשיא לרב הונא. והאי דקתני הגיעו
לקמייה מפרש לה שפיר: אמר לך רב הונא ולטעמיך הגיעו קתני.
דמשמע דהוי כפחות משותת ואדמקשיט לי מירשא תקשי לך מסיפא
אלל דהאי ה"ק פחות שותת או הותיר שותת הגיעו כשום הדיינין
דלמיר נמי הגיעו ורשצ"ג הוא דפלגי צמחצות ואמר א"כ מה מה
צ"ד יפה ולכן הוי מוכרן קיים והגיעו דקתני הכא אחריוהו קאי
דהוי שותת דידהו כפחות משותת וקשיא לרב יהודה. ואמר לך רב
יהודה לדידי נמי ל"ק דאיכא לתרואי כשום הדיינין ולא כשום הדיינין
כו' דהאי דקתני הגיעו לאו משום דשותת הוי מחילה כפחות משותת (א)
הדיינין ה"מ בשמות כי היכי דששום הדיינין לא הוי מחילה ה"ג לא הוי מחילה
ולא כשום הדיינין דצבאש הדיינין הוי השמות ציטול מקח
דקמי התם נכדן צטל ואילו הכא הגיעו כלומר אין המקח צטל אלל מקחו קיים
ויחזיר כדתנן צמתני' עד שותת ינכה ואתא לאשמעינן
אע"ג דמנו להדיא דצמתייהו שותת כיתר משותת אפי'ה התם ציטול מקח
ואילו הכא המקח קיים והתם היינו טעמא דכיון דטעו
צ"ד חוזרין מכל מה שעשו אלל הכא דצמתייהו שותת כיתר משותת ואתא
וכן עיקר דליכא הכא מיוצתא לא לרב הונא ולא לרב יהודה. ואמר לך רב
צספריס אלל כשום הדיינין הלכך ליכא לפרושי דמקנא דמאן דלמיר ולטעמיך
הוא כו'. יש לשונות אחרים ואין צהן ממש זה שלי הוא
ועיקר. (והשתא לא איפשט לן אי כרב הונא אי כרב יהודה) ויש מפרשים
אמר לך רב הונא ולטעמיך הא מתרצתא היא מצבשתא היא
דקמי הגיעו דאי שותת כיתר משותת דמי ינכה איצעי ליה לנימיר
ואמאי קתני הגיעו אלל הכי קתני לה צסמינו וצמתייהו הרי זה כשום
הדיינין לשותת דלא היצין ליה ז' ומחצה לכור ולא כשום הדיינין
הוא דלילו כשום הדיינין שותת צטל מקח ואילו הכא הגיעו
דעדי שותת ועד שותת עצמה ליה. הוא מוכר לרב פפא הך קרקע
דמוצנא לך הויא עשרים גריו מישחא עשרים סאין מדתה וכגון
דלמיר ליה צסמינו וצמתייהו ולא הוי אלה חמיתך דהיינו פחות
רביע: אמר ליה. אפי' לרב פפא סבירא דקבילת: הני מיילי. מתניתין
היכא דלא קים ליה ללוקח צמדת אלל מר קים ליה צגויה מכיר
אתה שדה זו וידע הייך פפא שאין צו אלל חמשה עשר וכיון
דליעת מחלמ ויהי הלכתא והא

(א) דף קה ג (ב) [מלא] דין
לפי"א (א) צ"ב דף קה א:

הגהות הב"ח

(א) במשנה פחות משותת:
(ב) גמ' הגיעו קא מי
(אלל) מו"מ וי"צ גירסת
רש"ס א"ל רב יהודה
כשום הדיינין: (א) רש"ס
קב לסאה הייט טעמא
דלא דמי וכו' ואמרי' אפי'
פחות שותת: (ז) ד"ה ה"ג
כדור המשנה פחות משותת:
(ח) ד"ה שותת וכו' וצמתייהו
ה"ק ואמרי' מה"ד הכי
קאמר וכו' דהא דקתני פחות
משותת הגיעו היינו פחות
מן הצית כור י"צ פירוש
לפירושו צמתני' ורסנין פחות
וכו הנהא קמפסד כמו פחות
עם וי"ד ה"ק פחות מן
הצית כור שותת וכו' יהודה
קמפרש פחות משותת אלל
כשום משמע דל"ג פחות
ונט לרב הונא גרסי' פחות
משותת: (ז) ד"ה אמר לך וכו'
דלעולם שותת: (ז) ה"ח
ד"ה ה"ג פחות וכו' ספריס
דגרסי פחות שותת:

מוסף תוספות

א. אך שקצת קשה דהך
דהכא לא הוי כשיתת
התלמוד. שם. ב. כלומר
וכו' שהולכים בו אחר
שותת כמו שהלכו אחר
גבול זה גבי שום הדיינין.
רבינו יונה.